

College van Burgemeester en wethouders gemeente Tynaarlo

Vergadering d.d. Agendapunt:	4 juni 2024	Zaaknummer:	1551583
Portefeuillehouder(s)	: M.J.F.J. Thijsen J.J. Vellinga	☒ Openbaar	☐ Besloten
Team	: Afdeling Ruimte en Duurzame Ontwikkeling		
Adviseur	: B. Dijkstra	Toestelnummer [Nr.]	888

Collegevoorstel besproken in PHO van:	M.J.F.J. Thijsen J.J. Vellinga	D.d.	17 mei 2024
---------------------------------------	-----------------------------------	------	-------------

Onderwerp

Concretisering realisatie Woonruimte Voor Asielzoekers (WVA) en flexwoningen Vries

Samenvatting

Op 17 januari heeft het college besloten om locatie Katoelbos aan de Taarloseweg in Vries aan te wijzen als locatie voor de realisatie van woonruimte voor asielzoekers voor de periode van 10 jaar, in combinatie met de realisatie van circa 40 flexwoningen voor inwoners van de gemeente, i.c. Vries. Dit omdat er dringend behoefte is aan alternatieve opvangplaatsen voor ongeveer 200 tot 300 vluchtelingen die nu in de gemeente worden opgevangen op diverse tijdelijke locaties. Deze locaties moeten op korte termijn gesloten worden vanwege aflopende contracten, afspraken met omwonenden en/of herbestemming. Na het besluit van 17 januari heeft het college vier maanden de ruimte gegeven voor reacties hierop uit de samenleving. De reacties die binnenkwamen, kunnen in vier categorieën worden ingedeeld:

- Reacties op het algehele beleid van de gemeenten (en Nederland) ten aanzien van opvang van asielzoekers;
- Reacties op specifiek de gekozen locatie in Vries en de omvang van de WVA die het college daar voor ogen heeft;
- Reacties op het WVA Vries vanuit het persoonlijk belang van kavelkopers in de nieuwbouwwijk Vries Zuid en omwonenden van de gekozen locatie;
- Reacties op de ruimtelijke aspecten van het WVA op de gekozen locatie.

Op basis van de reacties heeft het college besloten twee voorstellen aan de raad voor te leggen met het verzoek deze in juli te bespreken en hierover een besluit te nemen. In een separaat voorstel wil het college invulling geven aan de eerste categorie reacties en de breed gehoorde behoefte aan een bredere visie op de wijze waarop gemeente Tynaarlo om wil gaan met asielopvang binnen haar gemeente. Het voorliggende voorstel (dat gelijktijdig zal worden voorgelegd) is een reactie op de volgende twee categorieën reacties en gaat dus specifiek over WVA Vries en de meest acute behoefte aan nieuwe asielopvangplaatsen. De reacties op de ruimtelijke aspecten worden meegenomen in de nog te volgen BOPA-procedure waarin voornamelijk gekeken wordt naar de ruimtelijke inpassing van het WVA.

Het college heeft naar aanleiding van de ontvangen reacties en de gevoerde gesprekken met omwonenden, bewoners van Vries, kavelkopers en raadsleden besloten om het programma voor de locatie Katoelbos te verkleinen. De raad wordt gevraagd hiermee in te stemmen waarna de noodzakelijke vergunningen kunnen worden aangevraagd en de daarvoor benodigde BOPA-procedure kan worden gestart.

Voorstel

Het college besluit de raad voor te stellen in te stemmen met:
1. De opvang van 155 asielzoekers op de locatie Katoelbos in Vries.

2. De realisatie van 20 flexwoningen op de locatie Katoelbos in Vries en 20 flexwoningen op locaties elders in de gemeente.

TOELICHTING B&W-ADVIES

1. Inleiding en perspectief

De Tynaarlose samenleving en politiek nemen al lange tijd hun verantwoordelijkheid in de opvang van mensen die gevlucht zijn voor oorlog of geweld. Beide voelen een verantwoordelijkheid om 'ons aandeel' in de landelijke opvang van deze mensen te organiseren. Zowel op lokaal als op landelijk niveau is de afgelopen jaren geprobeerd vast te stellen wat het aandeel voor gemeente Tynaarlo is. In de gemeenteraad is dit aandeel in 2021 en 2022 geconcretiseerd in twee breed aangenomen moties die beide spraken van een structureel aanbod van 500 asielopvangplaatsen in onze gemeente. De Rijksoverheid heeft in 2023 het aandeel van gemeente Tynaarlo geconcretiseerd in de zogeheten Spreidingswet die spreekt van 224 asielopvangplaatsen, waarbij de verwachting was dat dit getal in 2026 zou worden verhoogd naar 312 asielopvangplaatsen. De nieuwgevormde landelijke coalitie heeft inmiddels bekend gemaakt de Spreidingswet te willen intrekken.

Op dit moment verblijven vluchtelingen ongeveer 16 tot 20 maanden in Nederlandse AZC 's in afwachting van een verblijfsvergunning en/of vervolghuisvesting. De lengte van de asielprocedure, en dus de lengte van het verblijf in een AZC, maakt dat het college de kwaliteit van AZC 's van groot belang vindt. Het college wil vluchtelingen in de gemeente Tynaarlo opvangen in zogeheten hoogwaardige opvanglocaties. Dit wil zeggen dat de opvangplaatsen enerzijds vluchtelingen het gevoel geven een echte eigen plek te hebben en anderzijds de locaties een vriendelijke uitstraling richting de omgeving hebben. De opvangplaatsen moeten dus groot genoeg zijn voor bijvoorbeeld bewegingsvrijheid en privacy van de vluchteling en de opvanglocaties moeten er zoveel mogelijk uit zien als een normale woonwijk; met huizen in plaats van keten en openbaar groen in plaats van hekken en slagbomen.

In meer dan 80% van de gevallen wordt de asielprocedure afgesloten met het toekennen van een verblijfsvergunning, daarmee krijgt een vluchteling recht op een woning en verblijf in Nederland. Vanwege dit hoge percentage vindt het college het bovendien van groot belang dat vluchtelingen vroegtijdig beginnen te integreren. Dit betekent veel contact met de rest van de samenleving en weinig verhuizing van vluchtelingen tussen verschillende opvanglocaties.

Het invullen van de structurele verantwoordelijkheid met wisselende tijdelijke opvanglocaties voor korte periodes van maximaal steeds enkele jaren is onwenselijk. Hierdoor ontstaat een permanente situatie van het zoeken naar en ontwikkelen van nieuwe locaties. Deze nieuwe locaties zorgen steeds weer voor veel onrust bij zowel inwoners als vluchtelingen en vragen relatief veel personele inzet en investeringen van zowel de gemeente als het COA. Ook zijn deze locaties, vanwege het tijdelijke karakter, niet van het gewenste kwaliteitsniveau voor de opvang van mensen en het voortdurend verhuizen van vluchtelingen belemmert de integratie van deze vluchtelingen. Om al deze redenen is deze werkwijze ook niet in lijn met de geest van de eerdergenoemde moties uit 2021 en 2022.

In een separaat voorstel wordt uw college voorgesteld de raad voor te stellen om een aantal uitgangspunten vast te stellen voor de ontwikkeling van het gemeentelijk vluchtelingenbeleid voor de lange termijn. Het doel van dit beleid is duidelijkheid, structuur en rust creëren in de gemeentelijke asielopvang en huisvesting van vluchtelingen. Echter het kost tijd om dit beleid te ontwikkelen, vast te stellen en uit te voeren en in de tussentijd is er een acuut probleem dat moet worden opgelost.

Op dit moment worden er binnen de gemeente 220 asielzoekers opgevangen op drie tijdelijke locaties en daarnaast 30 Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (AMV) op een aparte locatie.

- Bladergroenschool in Paterswolde: 150 personen;
 - Hotel-restaurant Wapen van Vries in Vries: 40 personen;
 - Bedrijfspannd Vriezerbrug in Tynaarlo: 30 personen;
 - Opvang AMV in Vries: 30 personen;
- TOTAAL: 250 personen**

De tijdelijke locatie Bladergroenschool moet worden opgeheven in verband met geplande woningbouw en afspraken met omwonenden. Ook voor de tijdelijke opvanglocaties in het Wapen van Vries en het bedrijfspand op het bedrijventerrein Vriezerbrug in Tynaarlo geldt dat deze moeten sluiten vanwege afspraken met omwonenden. Daarom is er op korte termijn een structurele oplossing noodzakelijk. De gedachte daarbij is dat de vluchtelingen die op dit moment op de genoemde tijdelijke locaties worden opgevangen kunnen verhuizen naar een nieuwe locatie binnen de gemeente, met een meer structureel karakter. Naast bovengenoemde locaties wordt op dit moment door het COA nog een pand aan de Legroweg in Eelde (Flight Academy) gebruikt voor maximaal 80 vluchtelingen, echter is op deze locatie de huurovereenkomst inmiddels verlopen en is deze locatie daarmee feitelijk opgeheven.

Op 17 januari heeft uw college besloten om locatie Katoelbos aan de Taarloseweg in Vries aan te wijzen als locatie voor de realisatie van woonruimte voor 250 asielzoekers voor de periode van 10 jaar, in combinatie met de realisatie van circa 40 flexwoningen voor inwoners van de gemeente, i.c. Vries. Op dit besluit zijn veel reacties binnen gekomen. Ook zijn er gesprekken gevoerd met omwonenden, bewoners van Vries, kavelkopers van de nieuwbouwwijk Vries Zuid, burgercomité en raadsleden. Het college heeft aangegeven de opgehaalde informatie mee te wegen in de verdere besluitvorming en indien mogelijk daar rekening mee te houden. De raad wordt gevraagd of ze met de realisatie van een WVA in Vries, met een gewijzigd programma, kan instemmen. Vervolgens kunnen de noodzakelijke vergunningen worden aangevraagd en de daarvoor benodigde BOPA-procedures worden gestart.

Wijziging programma WVA Vries

In reactie op gevoelens dat de genoemde omvang voor Vries te groot is, is er gezocht naar mogelijkheden om het voorgenomen programma op deze locatie te verminderen. Dit geldt zowel voor het AZC-gedeelte, als het Flexgedeelte.

Voor het AZC-gedeelte van WVA Vries wordt voorgesteld het programma in Vries terug te brengen van 250 naar 155. Op het moment van besluitvorming op 17 januari 2024 werd gerekend met het getal 250 om twee redenen. Allereerst waren er minimaal 220 nieuwe asielopvangplaatsen nodig om alle drie de tijdelijke opvanglocaties te kunnen sluiten en geen vluchtelingen uit de gemeente weg te hoeven sturen. Daarnaast hield het COA op dat moment vast aan het getal van 250 als minimale omvang voor AZC-locaties met een volledig voorzieningspakket. Sindsdien zijn er twee ontwikkelingen geweest die het mogelijk maken om het aantal asielopvangplaatsen in het WVA Vries omlaag te brengen. Zoals gezegd is bekend geworden dat de opvang in de Flight Academy zal sluiten, tegelijkertijd werd bekend dat de eigenaar van het pand bereid is dit pand opnieuw beschikbaar te stellen. Het college wil hier gebruik van maken onder de voorwaarde dat het pand geschikt gemaakt wordt voor langduriger opvang, waardoor er geen 80 maar hooguit 65 mensen kunnen worden opgevangen. Daarnaast heeft het COA naar aanleiding van de Spreidingswet haar ondergrens voor AZC-locaties omlaag gebracht van 250 naar 150. Dit was nodig omdat de Spreidingswet lang niet alle gemeenten verplicht om minimaal 250 vluchtelingen op te vangen. Ook heeft het COA aangegeven dat het WVA met 150 plaatsen gerealiseerd kan worden op de bedoelde hoogwaardige manier. Door het omlaag brengen van deze ondergrens, het beschikbaar komen van de Flight Academy en het feit dat er slechts 220 plaatsen nodig zijn als vervanging voor de tijdelijke locaties is het mogelijk om het aantal asielopvangplaatsen in WVA Vries met 95 omlaag te brengen. Van deze 95 plaatsen worden er 65 verplaatst naar de Flight Academy en komen er 30 te vervallen ten opzichte van het oorspronkelijke plan.

Voor het Flexgedeelte van WVA Vries wordt voorgesteld het programma in Vries terug te brengen van 40 naar 20 flexwoningen. In reactie op het besluit van 17 januari zijn hierop twee soorten reacties gekomen waarop deze wijziging een antwoord geeft. Vanuit Vries kwamen reacties dat het aantal van 40 te hoog was voor Vries en voor één locatie. Vanuit andere kernen in de gemeente kwamen reacties dat ook daar behoefte was aan flexwoningen. Om aan beide soorten reacties tegemoet te komen wordt voorgesteld om 20 flexwoningen in het WVA te realiseren en de overige 20 op locaties elders in de gemeente. Beide betrokken woningbouwcorporaties steunen deze spreiding van de flexwoningen.

Met het in gebruik nemen van locatie Katoelbos in Vries en het opnieuw en op andere wijze in gebruik nemen van locatie Flight Academy beschikt de gemeente over de volgende opvangcapaciteit:

- Katoelbos Vries: 155 personen;

- Flight Academy in Eelde: 65 personen;
- Opvang AMV in Vries: 30 personen;
- TOTAAL: 250 personen**

Een extra reden om het programma van het WVA te verkleinen is het separate voorstel dat aan de raad wordt voorgelegd om te komen tot een lokaal vluchtelingenbeleid. De afgelopen maanden is niet alleen nagedacht over de acute noodzaak van een nieuw AZC, maar ook over het structureel opvangen van vluchtelingen in de gemeente. Hiervoor willen we beleid ontwikkelen op basis van door de raad vast te stellen uitgangspunten. Het structureel beschikbaar hebben van 250 tot 500 hoogwaardige opvangplaatsen, verdeeld over drie tot vijf opvanglocaties zijn een aantal van deze uitgangspunten. Het gewijzigd programma voor WVA Vries past qua omvang beter binnen deze vast te stellen uitgangspunten dan het oorspronkelijke programma. Echter met voorliggend besluit wordt slechts voldaan aan de ondergrens van de ambitie. Het college streeft naar een structureel aanbod van 500 opvangplaatsen en zal dus op een later moment op zoek gaan naar meer opvanglocaties.

2. Argumenten

1. De gemeente heeft een locatie nodig waar voldoende kwalitatief goede voorzieningen te realiseren zijn.
Het college heeft de locatie Katoelbos aan de hand van verschillende criteria afgewogen en als meest geschikte locatie beoordeeld. Deze locatie biedt ruimte aan een AZC van voldoende omvang om alle benodigde voorzieningen door het COA te kunnen laten faciliteren. Dit is een belangrijke voorwaarde voor een goede opvang. Met de sluiting van de tijdelijke locaties is op korte termijn een structurele oplossing noodzakelijk. Om het aantal vluchtelingen uit deze locaties te kunnen opvangen, is een aantal van 220 opvangplaatsen noodzakelijk. Door voor 65 van deze 220 benodigde plaatsen gebruik te maken van de beschikbaar gekomen locatie Flight Academy kan tegemoetgekomen gekomen worden aan de reacties over een te grote omvang van het WVA.

2. Locatie Katoelbos is nog steeds de meest geschikte locatie.

In het besluit van 17 januari 2024 en bijbehorend locatieonderzoek is al toegelicht waarom gekomen is tot de locatie Katoelbos in Vries. Uit reacties is echter gebleken dat niet iedereen ervan overtuigd is dat deze locatie de meeste geschikte locatie voor een nieuw AZC is. Grofweg worden er drie alternatieven genoemd: De Zuid Es in Zuidlaren, leegstaande gebouwen en spreiding over tal van veel kleinere locaties (maximaal enkele tientallen vluchtelingen per locatie) in de gemeente. Het laatste alternatief is op korte termijn niet realiseerbaar en ook op langere termijn is het zeer twijfelachtig of de asielopvang in gemeente Tynaarlo voor zowel de gemeente als het COA beheersbaar blijft als dit bijvoorbeeld gespreid zou worden over tien locaties van 30 vluchtelingen. Hetzelfde geldt min of meer voor het alternatief 'leegstaande gebouwen', waarbij nog een extra belemmering is dat dit geen gemeentelijke gebouwen zijn en er weinig reden is om aan te nemen dat de eigenaren van deze gebouwen mee zouden willen werken aan de langdurige opvang van vluchtelingen in hun gebouwen. Het tegendeel lijkt eerder waar. De afgelopen jaren zijn er continu oproepen geweest tot het faciliteren van noodopvanglocaties, daaraan is door gebouweigenaren slechts mondjesmaat gehoor gegeven. Het alternatief 'Zuid Es' is onderzocht en afgefallen als meest geschikte locatie. De Zuid Es blijft wel in beeld in de zoektocht naar meer opvanglocaties, na realisatie van WVA Vries. Een keuze voor Zuid Es in plaats van Katoelbos ligt op dit moment niet voor de hand. Er zijn geen doorslaggevende argumenten om deze locatie alsnog als beter geschikt te beoordelen. Kortom: de locatie Katoelbos wordt nog steeds beoordeeld als de meest geschikte locatie. Er zijn drie redenen hiervoor die de afgelopen maanden ondergesneeuwd lijken te zijn:

- *De locatie is al lange tijd in beeld voor woningbouw*
De beoogde locatie bij het Katoelbos is al decennialang in beeld als woningbouwlocatie, ook in de recent vastgestelde Omgevingsvisie van gemeente Tynaarlo is dit nogmaals bevestigd. Dit betekent dat omwonenden al lange tijd gewend zijn aan het idee dat deze groene ruimte in hun omgeving op den duur bebouwd zal worden.
- *Een groot deel van de in het WVA op te vangen vluchtelingen verblijft nu al in of nabij Vries*
Zoals eerder in dit voorstel geschreven vindt het college het van belang dat vluchtelingen vroegtijdig kunnen integreren en op een humane wijze worden opgevangen, dit betekent ook dat vluchtelingen niet onnodig moeten worden verplaats van woonplaats naar woonplaats. In totaal 70 van de op te vangen vluchtelingen in het WVA Vries verblijft nu al in Vries (Wapen van Vries) of de directe omgeving van Vries (Vriezerbrug). Dit betekent dat ze een binding met het dorp hebben, daar bekend zijn en daar

contacten hebben. Hetzelfde geldt voor Eelde-Paterswolde, echter daar zijn geen nieuwe locaties voor handen. Verplaatsing naar Zuidlaren of een andere plaats in de gemeente zou betekenen dat de vluchtelingen opnieuw moeten beginnen met zich thuis voelen en contacten opbouwen.

- *Er zijn zorgen over de toekomstige vitaliteit van het dorp Vries*

De toekomstige vitaliteit van het dorp Vries is een zorgpunt van het dorp, de raad en het college. Daarom is eerder gestart met Actieagenda Vries en een Burgerforum. Een AZC in het dorp kan een positieve invloed hebben op het dorp. Het levert op korte termijn meer leden op bij verenigingen, meer activiteit in het dorp en meer omzet bij de middenstand.

3. Kanttekeningen

1. Maatschappelijke norm voor omvang opvanglocaties.

In het verleden is het aantal opvangplaatsen in AZC Bladergroen door reacties uit de buurt omlaag gebracht naar maximaal 150. Door ook in WVA Vries het aantal opvangplaatsen door reacties uit de buurt terug te brengen van 250 naar 155, kan een maatschappelijke norm ontstaan voor de maximale omvang van opvanglocaties in gemeente Tynaarlo. Dit past binnen de uitgangspunten die het college geformuleerd heeft voor een op te stellen lokaal vluchtelingenbeleid, maar heeft als consequentie dat er structureel meer opvanglocaties in de gemeente beschikbaar moeten zijn om te kunnen voldoen aan de ambitie van een structureel aanbod van minimaal 250 en liefst 500 opvangplaatsen in de gemeente.

2. In de Flight Academy worden nu al vluchtelingen opgevangen die niet meegerekend worden in dit voorstel.

Wanneer er niets gedaan wordt, zal de locatie in de Flight Academy worden opgeheven. De pandeigenaar heeft de huurovereenkomst met het COA niet verlengd en dus zal het COA uit het pand moeten vertrekken. Om die reden zijn de daar nu opgevangen vluchtelingen niet meegerekend in voorliggend voorstel. Het college hecht echter aan het uitgangspunt dat wanneer vluchtelingen eenmaal in gemeente Tynaarlo zijn opgevangen niet meer uit onze gemeente worden weggestuurd. Wanneer om die reden deze vluchtelingen wel worden meegerekend zijn er in de gemeente op dit moment in totaal 330 opvangplaatsen beschikbaar en worden dit er 250 na realisatie van WVA Vries en het opnieuw in gebruik nemen van Flight Academy. Deze krimp moet zoveel mogelijk door natuurlijk verloop worden gerealiseerd. Voortdurend ontvangen vluchtelingen in de huidige locaties een verblijfsstatus, wanneer zij deze status eenmaal hebben, dienen zij zo snel mogelijk een woning te verhuizen van de opvanglocatie naar een woning. Door gedurende de realisatieperiode van WVA Vries de naar woningen verhuizende vluchtelingen niet te vervangen kan toegegroeid worden naar een totaalaantal vluchtelingen van 250 in gemeente Tynaarlo.

3. Weinig argumenten voor een verlaging van het aantal opvangplaatsen in WVA Vries.

Met de wijziging van het aantal opvangplaatsen in WVA Vries wordt enkel en alleen gehoor gegeven aan reacties over een te grote omvang van de locatie. Er is geen andere aanleiding of aantoonbare noodzaak tot aanpassing van het programma. Zelfs diegenen die pleiten voor een kleiner AZC vanwege zorgen over overlast hebben geen steekhoudende argumenten kunnen geven waarom een kleiner AZC minder overlast zou verzorgen en waarom bijvoorbeeld een aantal van 150 wel en 250 niet behapbaar zou zijn voor een dorp van ruim 4100 inwoners, zoals Vries. Een consequentie van deze wijziging betekent dat op korte termijn op zoek zal worden gegaan naar meer opvanglocaties in de gemeente.

4. Advies

Dit voorstel is tot stand gekomen via een projectgroep met daarin onder andere een communicatieadviseur, een projectleider en een beleidsadviseur nieuwe inwoners.

Financiën	Ja ☐	Nee ☒
Juridische Zaken	Ja ☐	Nee ☒
HRM	Ja ☐	Nee ☒

Communicatie	Ja ☐	Nee ☒
Inkoop, Informatiebeveiliging, OR, derden	Ja ☐	Nee ☒

5. Uitvoering

Na vaststelling van dit voorstel worden inwoners geïnformeerd via ten minste een persbericht en de gemeentepagina in de Huis-aan-huisbladen. Partners in het project, de gemeenteraad en omwonenden worden daaraan voorafgaand geïnformeerd. Zodra dit voorstel geagendeerd wordt voor bespreking in de commissie van de raad, kunnen inwoners hier gebruik maken van het inspreekrecht.

Na besluit van de raad worden de benodigde Omgevingsvergunningen aangevraagd en wordt een BOPA-procedure doorlopen. Direct na de zomervakanties zal de zienswijzenprocedure starten, zodat op 12 november het college een besluit kan nemen over de ingediende zienswijzen en de aangevraagde vergunningen. Het verlenen van dit type vergunning is een collegebevoegdheid en zal niet nogmaals aan de raad voorgelegd worden.

6. Besloten behandelen

Dit voorstel wordt besloten geagendeerd. Na besluitvorming worden eerst de raad, de stakeholders (COA, woningbouwvereniging etc.) en de omwonenden geïnformeerd. Daarna volgt een nieuwsbrief en persbericht en wordt het besluit openbaar gemaakt.

7. Bijlage(n)

1. raadsvoorstel concretisering realisatie Woonruimte Voor Asielzoekers (WVA) en flexwoningen Vries